

Andrzej Borowski

RUCH „ŚWIATŁO - ŻYCIE” A PARAFIALNA
RZECZYWISTOŚĆ

Po Soborze Watykańskim II bardzo często powtarzane jest zdanie, że liturgia uobecnia, buduje i objawia Kościół. Ta wieloraka funkcja liturgii dotyka wszystkich wymiarów życia Ludu Bożego. W niej najpełniej widzimy, czym Kościół żyje i wokół czego się gromadzi.

W posoborowej rzeczywistości pojawiły się dwa nowe zjawiska. Jednym z nich jest powrót katechizacji do szkół, a w konsekwencji konieczność przygotowania większej ilości katechetów świeckich. Drugim jest dopuszczenie mężczyzn do pomocy w rozdawaniu Komunii św. W obydwu przypadkach mamy do czynienia ze szczególnymi zadaniami, które Kościół powierza świeckim.

W takim kontekście powstała propozycja *Seminarium Diakonii Parafialnej*, wywodząca się ze środowiska *Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej i Ruchu „Światło - Życie”*. Wspólnoty te od dawna zajmują się formacją ludzi posługujących w liturgii. Wypracowały one program przygotowujący i wdrażający wiernych do czynnego zaangażowania się w życie Kościoła na różnych szczeblach i w różnych rodzajach posługi (diakonii). Zakres proponowanych diakonii jest bardzo rozległy i nie można z niego wykluczyć żadnej, choćby najmniejszej, posługi w parafii rozumianej jako wspólnota. Katolicy świeccy powinni się angażować zwłaszcza w działalność tych diakonii, które są odpowiedzialne za określone sektory zagrożeń życia chrześcijańskiego i społecznego parafii. Przykładem może tu być opieka nad ludźmi chorymi, biednymi, grupami aspołecznymi (zwłaszcza osób młodych), alkoholikami, narkomanami. Katolickie organizacje trzeźwościowe takie, jak: *Ruch Trzeźwościowy im. M. Kolbego* czy *Krucjata Wyzwolenia Człowieka*, w zbyt małym stopniu angażują się w działalność na poziomie parafialnym. Zwykle udział w nich ograniczają się do symbolicznego wpisania się na listę członków tej czy innej organizacji (ruchu).

Powołaniem *Ruchu „Światło - Życie”* jest służba na rzecz odnowienia parafii w duchu wskazań soborowych, tak by stawała się ona żywą wspólnotą Ludu Bożego. W parafiach wielotysięcznych nie jest możliwe wytworzenie poczucia wspólnoty, ani jej zrealizowanie. Należy zatem dążyć do tego, aby w jej ramach powstawały małe grupy pod kierunkiem zaangażowanych animatorów. Grupy te powinny podejmować różne zadania: od stałej formacji pogłębiającej życie duchowe i wiedzę religijną swych członków, poprzez modlitwę i posługę liturgiczną, do różnych form apostołatu. Animatorzy takich grup powinni wejść do parafialnej rady duszpasterskiej, której zadaniem byłoby koordynowanie działań poszczególnych grup.

Członkowie *Ruchu* swą obecność we wspólnocie określają m. in. jako formę sprawozdania siebie, jako możliwość dawania (przekazywania) siebie innym, czasem jako przy-

godę z Chrystusem. Najbardziej cenią oni to, że *Ruch* stwarza poczucie wspólnoty. Ich stosunek do odnowionej liturgii jest ze wszech miar pozytywny. Większość uważa, że *Ruch* jest otwarty i dostępny dla wszystkich kategorii zawodowych i wiekowych. Trzeba tu nadmienić, że w myśl założeń twórcy *Ruchu*, ks. Franciszka Blachnickiego, właściwym członkiem *Ruchu* staje się osoba z ukończoną formacją podstawową, obejmującą 3–4 lata, prowadzoną zazwyczaj w przedziale wiekowym odpowiadającym uczęszczaniu do szkoły ponadpodstawowej. Mylne jest więc przekonanie, że oazy to ruch obejmujący swym działaniem tylko młodzież i dzieci. Organizowane są przecież rekolekcje dla osób dorosłych, studentów i *Oazy Rodzin*.

Pełnym członkiem *Ruchu* mogą stać się te osoby, które podejmują trwałą diakonię (postugę) w lokalnej (parafialnej) wspólnotcie Kościoła. Po ukończeniu formacji podstawowej proponuje się członkom grup oazowych podjęcie prowadzenia młodszych grup formacyjnych. Skoro oni sami weszli na drogę duchowego wzrostu, powinni zatem uczyć i wprowadzać nań młodszych.

Dokumenty programowe *Ruchu* wyróżniają wiele rodzajów diakonii. Są to m.in.:

– *Diakonia deuterokatechumenatu*, która ma na celu tworzenie środowisk głębszej formacji wiary, wspierającej i uzupełniającej katechezę oraz kaznodziejstwo.

– *Diakonia ewangelizacji*, która pragnie zaszczepiać dynamikę misyjną i odpowiedzialność za głoszenie Ewangelii w swoich środowiskach pracy, nauki i zamieszkania.

– *Diakonia wyzwolenia*, która utworzyła wspomnianą *Krucjatę Wyzwolenia Człowieka*, skupiająca także osoby spoza *Ruchu*. Jej uczestnicy podejmują działania misyjne, mające na celu uświadomienie współczesnych zagrożeń i zniewoleń człowieka. Diakonia ta tworzy też osobny sektor, tzw. *Diakonię życia*, podejmującą walkę w obronie dzieci nie narodzonych.

– *Diakonia Domowego Kościoła* skupia w swych szeregach rodziny, które w ramach tzw. kręgów prowadzą formację życia chrześcijańskiego. Diakonia ta korzysta z osiągnięć francuskiego ruchu rodzin – *Equipés de Notre Dame*.

– *Diakonia liturgii*, która służy wprowadzaniu odnowy soborowej poprzez aktywizowanie wiernych świeckich do pełnego udziału w życiu liturgicznym parafii.

– *Diakonia modlitwy* podejmuje inicjatywy mające na celu ożywienie modlitwy we wspólnocie parafialnej.

– *Diakonia miłosierdzia* prowadzi szeroko rozumianą działalność charytatywno-opiekuńczą wśród osób biednych i chorych oraz potrzebujących pomocy.

W ostatnich latach powstała diakonia, której celem jest studium nauki społecznej Kościoła i włączenie katolików świeckich w różne dziedziny życia narodowego, politycznego i społecznego (*Diakonia narodu*).

Wszystkie wymienione diakonie (istnieje ich więcej) tworzą dla swoich uczestników program formacyjny. Założyciel *Ruchu*, ks. Franciszek Blachnicki, pisał po wizycie Papieża w Polsce w 1983 r.: *Cały ten program zawierający w sobie to wielkie dziedzictwo, któremu na imię Polska – powinien stać się intensywnym programem dla całego „Ruchu»Światło – Życie” i wyznaczyć program służby „Ruchu”, od której nie może się on uchylić, jeżeli nie chce pozostać na marginesie historii. Ewangeliczny program – trudny program – nasz program.*

Słowa te w kontekście aktualnych wezwań Papieża do nowej ewangelizacji zyskują jeszcze na znaczeniu. Udział całego Kościoła jako Ludu Bożego w realizacji programu ewangelizacji współczesnego świata ma doprowadzić do jego powtórnej chryścianizacji poprzez upodobnienie człowieka do wzorca jakim jest Chrystus.

Warto dodać, że duża część powołań kapłańskich i zakonnych, zwłaszcza w latach osiemdziesiątych, wzięła swój początek w rekolekcjach oazowych.

Ludzie są aktualnie przygnębieni najrozmaitszymi kłopotami. Są tak osaczeni, że nie potrafią patrzeć na świat inaczej, jak tylko przez pryzmat swych problemów. Bronią się też niekiedy przed przyjęciem Chrystusa jako Zbawiciela i Pana, gdyż wyobrażają sobie, że będzie to tylko dodatkowe obciążenie. Formacja w oparciu o dokumenty katolickiej nauki społecznej napotyka na poważne trudności przede wszystkim w mentalności ludzi świeckich. Nie ma już bowiem problemów z dotarciem do dokumentów soborowych czy aktualnych encyklik papieskich. Oczywiście, formacja taka wiąże się z pewną dojrzałością w wierze.

W proponowanym przez zespół *Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej w Ruchu „Światło - Życie”* materiałach, opracowanych na KUL-u pt. *Seminarium Diakonii Parafialnej* odnaleźć można wspólną płaszczyznę, na której powinna odbywać się odnowa parafii w myśl wskazań Soboru Watykańskiego II.

Autorzy stwierdzają, że podobnie jak w hierarchii duchownej istnieją trzy posługi (biskup, prezbiter, diakon), tak i wśród osób świeckich zaangażowanych w życie wspólnoty lokalnej (parafialnej) można wyodrębnić trzy rodzaje posługi: moderatora jako głowy określonej wspólnoty, animatora jako osoby prowadzącej jakąś mniejszą grupę w ramach większej wspólnoty, oraz osobę ceremoniarza, który pełni rolę służebną wobec obu wymienionych, zwłaszcza podczas liturgii.

Dla mężczyzn w ramach posługi liturgicznej przewidziane są następujące funkcje: czytanie słowa Bożego, posługa światła, posługa księgi (wszystkie trzy rozumiane jako posługa słowa), pomoc w udzielaniu Komunii św., posługa ołtarza, posługa krzyża, kadzidła i wody (wszystkie rozumiane jako posługa ofiary), posługa śpiewu, ładu, mitry i pastorału (wszystkie rozumiane jako posługa komunii – jedności).

Dla żeńskiego zespołu w liturgii przewidziano posługę komentatorki oraz posługę światła (w szczególnych okolicznościach) – obie rozumiane jako posługa słowa. Rozważa się ponadto możliwość pomocy kobiet w udzielaniu Komunii św., szczególnie osobom chorym. Dokumenty mówią też o posłudze darów i pomocy przy zbieraniu kolekty (posługa ofiary), a także o posłudze śpiewu i ładu (posługa komunii – jedności).

Dla osób wyrażających chęć zaangażowania się na stałe w pracę takiej czy innej diakonii parafialnej przewidziano trzyletni cykl formacyjny, po części oparty o model formacji wypracowany w *Ruchu „Światło - Życie”* i w *Ośrodku Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej* w Lublinie. Kolejne lata formacji koncentrują się wokół haseł: Nowy Człowiek, Nowa Wspólnota, Nowa Kultura. Całość pracy rocznej podzielona jest między rekolekcje, spotkania formacyjne oraz konkretne posługi na rzecz wspólnoty parafialnej. Propozycja *Seminarium Diakonii Parafialnej* jest sprawą ponadrukową, dotyczy bowiem parafii jako takiej, a nie jednego ruchu.

Rzeczywistość parafialna jednak w większości przypadków znacznie odbiega od przedstawionych rozwiązań. Chociaż w większości parafii działają ruchy odnowy, jednak brak jest między nimi współdziałania, a także w zbyt małym stopniu oddziałują one na całość parafii. Istnieje więc potrzeba powoływania do życia (zgodnie z przepisami *Kodeksu Prawa Kanonicznego*) parafialnych rad duszpasterskich, w skład których weszłyby, poza proboszczem i katechetami, również osoby odpowiedzialne za poszczególne ruchy odnowy i organizacje parafialne. Rada taka spełniałaby postulat soborowej wizji parafii jako wspólnoty wzajemnie uzupełniających się i wzbogacających wspólnot. Rada taka mogłaby też zdecydować o ewentualnym podjęciu drogi formacyjnej, przygotowanej jako *Seminarium Diakonii Parafialnej*.

Jest przy tym rzeczą niesłychanie ważną, by w całej formacji, zwłaszcza liturgicznej, położony został nacisk na zasadę metodyczną „światło życie”, która obowiązuje wszędzie, jednak szczególnie właśnie w liturgii. Nie tylko przecież słowo Boże jest świa-

tłem, które powinno się stawać życiem (słowem życia), ale i liturgia musi stawać się liturgią życia (liturgią żywą), której towarzyszy zaangażowanie osoby.

Do najpilniejszych zadań w związku z oczekiwaniami i postulatami wiernych świeckich należy:

1. Ożywienie życia religijnego, zwłaszcza wśród młodzieży, poprzez organizowanie i angażowanie wiernych do działalności w ruchach soborowej odnowy Kościoła i jej służących.

2. Doprowadzenie do powstania w parafiach rad duszpasterskich oraz rad parafialnych do spraw ekonomiczno-organizacyjnych.

3. Ożywienie działalności organizacji trzeźwościowych w celu wzmocnienia oddziaływania na osoby szczególnie zagrożone zniewoleniami i nałogami.

4. Wypracowanie i wprowadzenie w życie nowych form działalności charytatywnej, zwłaszcza wobec osób najbardziej zagrożonych ubóstwem.

5. Wypracowanie konkretnych form działalności społecznej na rzecz parafii.

6. Wypracowanie skutecznych form kształcenia i samokształcenia w zakresie katolickiej nauki społecznej, zwłaszcza w ramach katechizacji młodzieży i duszpasterstwa osób dorosłych.

7. Zwiększenie udziału osób świeckich w kierowaniu parafią od strony charyzmatycznej i ekonomicznej, oraz scedowanie większej odpowiedzialności za wspólnoty ruchów odnowy w parafii na osoby świeckie.

Andrzej Borowski

SUMMARY

MOVEMENT „LIGHT - LIFE” AND PARISH REALITY

After the II Vatican Council appeared two new phenomenons: religion lessons at schools and admission for help in distribution of Holy Communion. These are particular assignments which Church charge to laics. The proposition of the Parish Deacony Seminary work out the programme preparing and initiating the faithful to active engagement in the life of Church on different levels and in different services. The parish reality in most of cases differs from represented solutions. Exist the necessity of collaboration between organisations and movements in parishes. Its create a necessity of existence of Pastorales Councils. Only this way will be possible realisation of the II Vatican Council's vision, of the parish as a community of communities.

Andrzej Borowski